

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Městský úřad Čáslav**, se sídlem náměstí Jana Žižky z Trocnova 1, Čáslav, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36, o návrhu na vyloučení soudců senátu 44 Ca Krajského soudu v Praze z projednávání a rozhodování v této věci,

t a k t o :

Soudci Krajského soudu v Praze Olga Stránská, JUDr. Dalila Marečková, JUDr. Jarmila Hanušová, JUDr. Věra Šimůnková a Mgr. Luboš Dörfl **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodování v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36, odmítl žalobu žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2000, č. j. Výst. 1089/2000, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto usnesení podal žalobce včas kasační stížnost a domáhal se jeho zrušení. Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků a o bezplatné přidělení právní pomoci.

Krajský soud v Praze usnesením ze dne 31. 5. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 44, osvobodil žalobce od soudního poplatku z jedné poloviny.

Po změně poměrů žalobce znovu požádal o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud v Praze usnesením ze dne 30. 3. 2007, č. j. 44 Ca 62/2004 - 87, rozhodl, že se žádost žalobce o osvobození od druhé poloviny soudního poplatku z kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36, zamítá. Toto usnesení Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 24. 7. 2007, č. j. 4 As 25/2007 - 105, zrušil a věc vrátil krajskému soudu s tím, že krajský soud svým právním názorem zavázal, aby žalobce osvobodil i od druhé poloviny soudního poplatku, neboť předpoklady pro jeho osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu jsou splněny.

Usnesením ze dne 18. 9. 2007, č. j. 44 Ca 62/2004 - 116, Krajský soud v Praze ustanovil Ing. Miroslava Bartůňka, znalce z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí, znalcem a uložil mu vypracovat znalecký posudek k ocenění nemovitostí ve vlastnictví žalobce.

Podáním ze dne 3. 10. 2007 žalobce vznesl námitku podjatosti soudkyně Olgy Stránské. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 25. 10. 2007, č. j. Nao 73/2007 - 121, rozhodl, že soudkyně Olga Stránská není vyloučena z projednávání a rozhodování v této věci.

Krajský soud v Praze následně usnesením ze dne 16. 1. 2008, č. j. 44 Ca 62/2004 - 132, zprostil Ing. Miroslava Bartůňka funkce znalce pro toto řízení a ustanovil znalkyni Ing. Marcelu Prokopovou. Usnesením ze dne 29. 4. 2008, č. j. 44 Ca 62/2004 - 146, Krajský soud v Praze rozhodl, že znalkyně Ing. Marcela Prokopová je podjata a zprostil ji funkce. Současně ustanovil znalce Ing. Bohumila Bartůňka.

V kasační stížnosti ze dne 21. 5. 2008, směřující proti usnesení krajského soudu ze dne 29. 4. 2008, žalobce mimo jiné namítl podjatost senátu 44 Ca Krajského soudu v Praze. Žalobce nesouhlasil s postupem soudu, který ustanovil znalce k ocenění nemovitostí ve vlastnictví žalobce. Konstatoval, že spisem OŘ PČR Kutná Hora sp. zn. ORKH 754/05 je prokázáno, že Krajský soud v Praze „vydával rozhodnutí na podporu représe zinszenované a objednané zdejší komunální svěřou za součinnosti vedení SD + PČR + SZ“.

Dne 6. 6. 2008 byl spis krajského soudu předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti. Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 13. 6. 2008, č. j. Nao 74/2008 - 157, vrátil spis krajskému soudu s tím, že spis neobsahuje vyjádření všech soudců senátu 44 Ca k námitce podjatosti vznesené žalobcem, když na vyjádření na č. l. 154 jsou toliko dva podpisy, z nichž lze identifikovat jen podpis soudkyně JUDr. Jarmily Hanušové.

Dne 19. 8. 2008 byl spis krajského soudu opětovně předložen Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o námitce podjatosti.

Soudkyně Olga Stránská k námitce podjatosti přednesené žalobcem uvedla, že k věci ani k osobě žalobce nemá žádný vztah, necítí se podjata. Soudkyně JUDr. Dalila Marečková uvedla, že nemá žádný vztah k účastníkům ani k projednávané věci. Soudkyně JUDr. Jarmila Hanušová uvedla, že se necítí být ve věci podjata, nemá žádný vztah k účastníkům řízení, ani k věci samé. Soudkyně JUDr. Věra Šimůnková uvedla, že k účastníkům řízení ani k věci nemá žádný poměr. Soudce Mgr. Luboš Dörfl uvedl, že k účastníkům řízení ani k věci nemá žádný vztah.

Nejvyšší správní soud předesílá, že podle jeho konstantní judikatury *i ve fázi po vydání rozhodnutí o věci samé je v případě, kdy proti rozhodnutí byla podána kasační stížnost a kdy je tato stížnost přípustná, nezbytné (a tedy i přípustné) rozhodnout o námitce podjatosti soudců krajského soudu, kteří rozhodnutí vydali, byla-li taková námitka včas vznesena* (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34). Je tomu tak proto, že ve fázi mezi podáním kasační stížnosti a předložením věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní činí krajský soud podle § 108 s. ř. s. řadu přípravných úkonů směřujících k tomu, aby o kasační stížnosti mohlo být řádně rozhodnuto; v rámci toho je často potřeba vydávat i rozhodnutí procesní povahy (vyzvat k odstranění vad kasační stížnosti, rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků či o ustanovení zástupce, apod.). Tato rozhodnutí se závažným způsobem dotýkají právního postavení účastníků řízení, a proto je třeba, aby - stejně jako při rozhodování o věci samé - byla vydána nepodjatými soudci.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem

k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podle § 8 odst. 3 s. ř. s. soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezaujatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky).

Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěžejně nalezla uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širše, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04).

Z podání žalobce vyplývá, že důvod podjatosti soudců Krajského soudu v Praze spatřuje v tom, že tento soud „vydával rozhodnutí na podporu represe zinscenované a objednané zdejší komunální svérou za součinnosti vedení SD + PČR + SZ“. Toto tvrzení žalobce shledal Nejvyšší správní soud krajně nepravděpodobným a přičítá je silně napjatému vztahu žalobce vůči soudcům Krajského soudu v Praze, který je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho předchozí činnosti znám. V uvedené skutečnosti však Nejvyšší správní soud vidí toliko subjektivní hledisko žalobce, které nenachází odraz v objektivních zjištěních a nezakládá pochybnost o nepodjatosti soudců Krajského soudu v Praze.

Z obsahu podání žalobce lze dále usuzovat, že podjatost soudců krajského soudu spatřuje také v tom, že soud ustanovil znalce k ocenění nemovitostí ve vlastnictví žalobce. Uplatněný důvod podjatosti představuje okolnost, která spočívá v postupu soudu v řízení o projednávané věci. Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. tato skutečnost není důvodem pro vyloučení soudců z projednávání a rozhodování v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36.

Nejvyšší správní soud podotýká, že důvodem pro vyloučení soudce může být pouze jeho poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdyby mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům

nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem (ať již zjevně přátelským či nepřátelským), může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod. V daném případě však nebyla objektivně zjištěna žádná z těchto skutečností.

Se zřetelem k tomu, že důvody uplatněné žalobcem nejsou způsobilé vyvolat pochybnosti o nepodjatosti soudců Krajského soudu v Praze a dále vzhledem k tomu, že se výše uvedení soudci necítí být podjatí, neshledal Nejvyšší správní soud návrh žalobce na jejich vyloučení z projednávání a rozhodování v této věci důvodným.

Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že soudci Krajského soudu v Praze Olga Stránská, JUDr. Dalila Marečková, JUDr. Jarmila Hanušová, JUDr. Věra Šimůnková a Mgr. Luboš Dörfl nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodování v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36.

Nad rámec odůvodnění **Nejvyšší správní soud** podotýká, že svým rozhodnutím ze dne 24. 7. 2007, č. j. 4 As 25/2007 - 105, **uložil krajskému soudu, aby žalobce osvobodil od druhé poloviny soudního poplatku z kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36.** Skutečnost, že následný postup krajského soudu nekoresponduje se závazným právním názorem zdejšího soudu, nezakládá podjatost soudců tohoto soudu, neboť jde o postup v řízení o projednávané věci; může však založit kasační důvod v případě, že krajský soud rozhodne v rozporu s vysloveným právním názorem.

Nejvyšší správní soud jako soud věcně příslušný k rozhodování o kasačních stížnostech, aniž by chtěl jakkoliv zasahovat do postupu krajského soudu podle § 108 s. ř. s. v dané věci, současně poukazuje na princip procesní ekonomie a zdůrazňuje obecný požadavek na rychlost a plynulost soudního řízení. Tyto zásady podle dosavadních zjištění krajský soud nectí, když navzdory závaznému právnímu názoru Nejvyššího správního soudu neúměrně prodlužuje (uplynul již více než rok od doručení rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2007 účastníkům řízení) a zbytečně prodražuje (50 listů spisu a korespondence, včetně nadbytečného ustanovování znalců) řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 4. 3. 2005, č. j. 44 Ca 62/2004 - 36.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. srpna 2008

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu